

Csurgó és Vidéke

Társadalmi, szépirodalmi és közgazdasági hetilap. — Megjelenik minden vasárnap.

<p>ELŐFIZETÉSI ÁR: Egész évre: 4 frt (8 kor.) Félévre: 2 frt (4 kor.) Negyedévre: 1 frt (2 kor.) Egyes szám ára: 10 kr. (20 fill.)</p>	<p>Szerkeszti: Dr. Nagy Sándor ügyvéd. Szerkesztőség: Csurgó, Széchenyi-tér. Kéziratok vissza nem adatnak.</p>	<p>KIADÓHIVATAL: Vágó Gyula könyvnyomdája, hova az előfizetési díjak és a hirdetések küldendők. Hirdetések jutányosan számíttatnak.</p>
--	---	---

Egészségügyi intézkedések.

Azt tudjuk és bizonyára velünk együtt még mások is azt tudják, hogy a népek műveltségére abból lehet legjellemzőbben ítélni, hogy az egészségi viszonyok milyen lábon állanak. Sajnos, hogy ezen tapasztalati igazság a mi arany kalászkokban bővelkedő hazánkra nem egészen áll mert bár a műveltségnek — saját ítéletünk szerint — megfelelő fokára jutottunk volna, még is a közegészség tekintetében igen kezdetlegesen vagyunk.

Igazi közigazgatási komédia megy végbe az egészségügyi adminisztráció terén s nem csuda, ha a gyermekek a lassu, de biztos elpusztulásnak vannak kitéve, mintegy bizonyítékául annak, hogy a hatóságok vagy nem akarják, vagy nem tudják a közegészséget oly fokon tartani, a mint az kívánatos volna.

Annaira süllyedtünk már, hogy a legrombolóbb ragadós betegségek állandókká lettek az ország némely vidékén és senkit sem hat meg a nemzet pusztulása, a magyarság állandó romlása.

Nem az oláhok, rácok, szerbek és tótok ellen kell ma már küzdeni, hanem a piszok, a szenny, a betegségek ellen kell állandó és irtó harcokat folytatni, pénzzel, észszel, emberi erővel és a mi fő, öntudatossággal.

De erre kevés az állam, gyengék a hatóságok s különben is minduntalan panaszkodunk, hogy mindent az állam vesz a kezébe. Álljon elő már egyszer itt is a társadalom.

Községünk az általános közegészségügyi állapotokon a legutóbbi időben dicsérendő módon akar segíteni akkor, midőn oly két intézmény felállítását határozta el, minő az újonnan építendő gyermekmenház és járványkórház.

Nem bírjuk eléggé méltatni községi képviselőtestületünk ezen egyhangu határozatát, mellyel csak azt mutatta ki, hogy ugy gyermekeink, mint pedig szegényebb, vagy pedig ragadós betegségbe esett embertársaink sorsát szíven viseli s azt lehetőleg javítani akarja.

Tudjuk eléggé, hogy mily szomorú állapotok uralkodtak ez ideig járványkórházunkban, a távolesó, kényelmetlen, meg nem felelő helyiség, a kellő felügyelet és ápolás hiánya mind oly okok, melyeket községünk józan gondolkozásu képviselőtestülete belátva, törekszik a bajt elhárítani.

A gyermekmenház ügye is oly sürgős aktuális intézkedést igényel, melyet bővebben indokolni alig szükséges, hisz tudjuk, hogy községünk ó-városi része kizárólag földmivelő népből áll, kikre valódi áldás a gyermekmenház mindazon előnyével, melyet ez a maga

valójában köztudomásulag nyújt. — A jelenlegi ó-városi menház semmi körülmények között a czélnek meg nem felel, közegészségügyi szempontból megpláne a legalsó fokon áll, mert a gyermekmenház fentartásával nem az a czélünk, hogy gyermekeink egy elzárt, bűzhödt helyen egészségrontó torturában részesüljenek naponkint, hanem igenis az, hogy megfelelő helyiségben töltsék el játszva, nevelődve s testedző módon idejüket, hol egészségük teljesen biztosítva van.

Azt hisszük, hogy a fentebb is eszelt szomorú közegészségügyi állapotainknak új intézményeink felállításával való javítását csak örömteljesen üdvözölhetjük s ezért az intézőknek köszönetet szavazhatunk, nem pedig, mint a községi képviselőtestület némely tagja, kik be nem látva, vagy belátni nem akarva a foganatba vett intézkedések üdvös voltát, arra törekvesnek, hogy ezek létesítését minden áron megakadályozzák s ez által idővel azt ériék el, hogy a mit most önként a viszonyok javítása érdekében községi háztartásunk megterhelése nélkül teszünk, azt majd idővel a felettes hatóságok kényszerítő parancsára, s talán oly viszonyok között leszünk kénytelenek megtenni, midőn a kivitel erős terhet ró majd vállainkra. Nem hisszük, hogy felettes hatóságunk más szemmel nézne törekvé-

T á r c z a.

Könnyeidhez.

Birtam egykor eskü-szódat s szivedet,
De megcsaltál s kijátszottál engemet! . . .
Most te is sírsz: nem csalhatsz meg már vele,
„Csak sírd, zokogd a világot mind tele!”

Mély a tenger; sok víz siet feléje;
Száz folyó is harsogva zúg beléje;
Ömöljön bár a sok folyam mind bele,
„Nem lesz oly mély, mint bánatom tengere!”

Sirtam én is, keseregtem; utánad
Oly sokáig emésztett a bú-bánat! . . .
A hányszor én sírtalak tégedet,
„Könnyeidnek annyi csepje nem lehet!”

Köthetsz nekem virágokból koszorút;
Fűzhetsz bele bú-virágot szomorút,
Ujjad oda annyi szálat nem tehet;
„Mint a hányszor megvérezted lelkemet!”

Beke József.

A Szecsődiek.

Regényes korrajz Csurgó multjából.

1.

Meg-megállok néha a csurgói szőlők magaslatán s az előttem elterülő erdőkoszoruzott látókörben mint apró miniatúr modellek tűnnek föl e kicsiny fészkeknek házaí, templomai, középületei. Mindnyája oly ismerős, oly kedves előttem.

Alattam a vén hatszázados templomtorony mintha megszólalna s mesélni kezdene a rég mult időről.

A két nagy templariust megégették Franciaországban 1314-ben, Molay Jakab nagymestert és Guido normandiaí nagypriorát. A rend jóságai a viennei zsinaton a Johannitáknak adattak. Ezek kezébe került Csurgó is. Mig a tatárjáráskor valamennyi templarius ott veszett a Sajónál, a mohácsi veszedelem alkalmából a Johannitákról hallgat a történelem. A mohácsi vész után a törökkel való harcokban megfogytak és megtörték a Johanniták is. A fekete köpeny fehér kereszttel egyre ritkult, végre már Málta szigetére szorultak, melyet V. Károly egy évenkint küldendő vadászóiyomért hűbérül adott nekik. A magyar birtokok gazdátlanokká lettek s így került Csurgó a mohácsi vész után

13.000 frtért a Zrínyiek kezére. De ugylát-szik a vásár nem volt egészen tiszta, mert Török Bálint igényt formál a birtokra s 1534-ben erőszakkal beleül a dominiumba. Zrínyi Miklós azonban nem nyugszik s 1541-ben donatiós levelet mutat föl I. Ferdinándtól, mely szerint Csurgó az övé. Igen ám, de benne ült Török Bálint, ezt kellett előbb megostromolni. Végre 1552-ben tényleg Zrínyi Miklós birtokába került Csurgó, 1566-ban pedig mint végvár szerepel, mely az országgyűlés rendeletéből megerősítették. Minden 100 jobbágy után 3 napra 4—4 szekérral kellett kiállani.

1566-ban bekövetkezett a szigetvári veszedelem. Zrínyi segély nélkül állott Szigetváron, nem törődött vele se Miksa király, se Károly fgg, se Schwendi fővezér.

Elgondolható, hogy amit Zrínyi birtokaiból segélyt meríthetett, azt felhasználta: haderőt, lisztet, marhát. Csurgó nem maradhatott érintetlen a szigetvári veszedelemkor, csak lisztet 1000 mérőt küldött Szigetvárhoz.

1566. aug. 19-én Zrínyit súlyos csapás érte. Szecsődi Máté gyalogos hadnagya összeszuzott térdekkel esett a halottak közé. Emberei alig birtak elvonszolni. Batai Péter, Deák Balázs, György Péter hadnagyok ott maradtak a holtak között. Szept. 2-án Zrínyi

seink elé s reméljük, hogy ezeket akadályozni nem fogja; mert kell, hogy egészségügyünk javítását hatóságunk is a legnagyobb erélyvel és vasszigorral előmozdítsa s ha mi s a hatóság is megteszi kötelességét, semmitől félni sincs okunk, de ha a helyzet kellő áttekintése nélkül bármelyikünk is erőlködik, czélt érni nem fogunk soha.

Kalászkok.

Az antik világ mezejéről.

Szedegeti: HEJAS PÁL.

X.

Pythagorász és iskolája.

Pythagorász, ki az egész társaságon egy édes atya nyájasságával, de egyúttal egy fejedelem méltóságával uralkodott, egy élt tanítványával, betegségekben tanácsolta, ápolta, bajaikban vigasztalta őket. Tudományával, fegyelmével annyira uralkodott rajtuk, hogy szavait orakulum, istenszava gyanánt tartották; — az idegenek ellenvetéseire, ha mást nem tudtak már mondani, csak ezt felelték: „Ő mondta.“ Össze is tartottak s kiváltkép az adott szó megtartása szent volt előttük.

Megtörtént, hogy egyszer egy Lysis nevű barátja arra kerte, hogy várakozzék rá míg bemegy a templomba Junó istennő imádsására. Hosszasan belemerült az imádságba és azután az elmélkedésekbe: de megindítva érezte magát az áldozatra. Tehát nagyon soká maradt a templomban. Dolgát végezve, s barátjáról meg is feledkezve, más ajtón ment ki, mint bement volt. Másnap délfelé elmegy a tanítványok gyűlésére. Ezek Lysis távollétén nyugtáinkodtak, ki epen az nap akart előadást tartani. Ekkor jut eszébe fentemlített barátjának, mire kérte ő fel tegnap Lysis. Elszalad tehát Junó temploma elé s mie ott találja a templom pítvárában csendesen ülve azon kövön, melyen azelőtti napon hagyta volt.

De sokkal érdekesebb s meghatóbb más két Pythagorász-féle tanítvány Damon és Phintias története. Elementek áldozni Junó istennő templomába „Elfogadom, szól, hódolástokat. Itt hagyom e helyet, melyet sok

véráldozattal már az emberek hémocskoltak s ezentul szívetekben lakozom. Menjetez mutassátok meg a világnak, mit tehetnek azok, kikben én lakozom s kikre hatalmam át ruházom“ (Divdonis sic.) Haza érkeznek és Dionyszus zsarnok csupán egy üres feladás miatt halálra ítéli Phintiast.

Ez engedelmet kér, hogy némely fontos dolog elintézése végett a szomszéd faluba mehessen. A zsarnok elbocsátja, miután barátja Damon jótáll érte életével. De Phintias késik. A kivégezés napja elérkezik. Csak nem jó Phintias. A nép sajnálja Damont, ki nyugodt lélekkel megy barátjéért a vesztőhelyre, — mert meggyőződött, hogy barátja visszatér, boldog akkor is ha nem tér vissza; mert érte meghalhat. Már közelít a borzasztó pillanat, midőn ezer kiáltás jelzi Phintias megerkezesét. Szalad, repül ez a vesztőhelyre, látja a pallot felemelve barátja fejére, és forró ölelések s könnyek közt vetekednek, hogy melyik haljon meg a másikért. A szemlelők könnyekre fakadnak, maga a király leugrik trónusából, megkegyelmez nekik, és kivánja, hogy részeltessék őt is ezen szép barátságban.

Ime Pythagorász ilyen embereket nevelt, hogy ne említsük fel Epaminondaszt s Phociont s más kitünőségét a görög népnek s mégis fel kellett oszlania az iskolának. S mi okozta vesztét? Az, hogy igen sok zabolatlan indulatu emberek, kiknek tetszett a tanítványok közt levő egyetértés, szép rend, felvetették magukat ezen társaságba; de mert indulataikon uralkodni, a rendnek, munkáságnak hódolni, nem tudtak, vagy nem akartak s rozsz hirbe hozták azt kizárattak abból. Ez okozta vesztét. A rágalom felnyitá száját, koholmányakkal befeketitek a társaságot s Pythagorász maga Krotonból száműzetett.

Az emberek nagy többsége mindig így tett. A mit megérteni nem tudott, követni ereje nem volt, mindig gyűlölni szokta. Így járt később Szokratesz és iskolája.

Ezert szépen mondja Szokratesz. „Igy lesz mindig: ha csak az Ég magát tisztábban ki nem jelenti, szaz Isten megszánván az emberek tudatlanságát; valakit el nem küld, ki beszédét aláhozza és akaratját kijelentse“ (Plato). E kijelentést sokan s méltán Jezusra vonatkoztatták.

a belső várba vonult, a török csapatok az égő házakba törtek, Szecsődit betegágyában meggyilkolták, nejét és gyermekeit elrabolták.) Ötödnapra Szigetvár romjai a török kezében voltak, Zrinyi Miklós vértanuhalált halt a hazáért. A nagyvezér, hogy Szolimán halálát, mely a győzelem előtt 2 nappal következett be, leplezze, portyázásra küldé a csapatokat.

Szeptember vége felé járt az idő. Az őszi harmat még a tarlókon csillogott, midőn megjelent Babócsa felől az első török csapat. A csurgói nép rejtett előtte a mit rejteni lehetett. A lábas jószágot kiterelték a Csekébe, Nyiresbe, a gyermekeket elbújtatták a padláson, kazlakba, pinczékbe, a férfiak és nők pedig bizonyos elkéseredett közömbösséggel várták a jövendőt. Legelőször 20—30 portyázó lovas (gönüllü) tünt fel a csentei ut felől. Ezeket követte ugyanannyi gyalogos (azab) s végre 10—12 lovas, magyaros öltözetben, szűk zsinóros nadrágban, bakancsban, atillában, csuklyás szűrben s oldalukon görbe karddal. Ezek voltak a delik, valamelyik basa lovasai, akkori szokás szerint magyarosan öltözve.

Egy-két óra sem telt belé, a csapat már a mai kath. templom dombján s a mai major-udvarban táborozott. (A templom mellett éjszak felől elvonuló kocsit még nem létezett.) Kenyeret, sót, birkát, lisztet kellett

*) Szalay Magy. orsz. Története.

a csapatnak kiszolgáltatni, mely a szegényes elhagyott Csurgón nem sok rabolni való értéket talált.

Öt óra mulva érkeztek a rendes lovasok, iszphahik (szpahik) szám szerint vagy ötvenen, aztán a gyalogosok (janicsárok) élükön egy béggel, az emberséges Ibrahimmal, s végül néhány fegyveres szolga, zsebelü mint utocsapat.

Nemzetes Nagy János bíró uram két elüljáróval eléje sietett a nagytekintetű és fényes ábrázatu Ibrahim béggel, őt emberséges szóval basának szólította, Csurgónak hódolatát bejelentette s szavának nyomatékául egy zacskó ezüstöt adott át a hatalmas urnak. A szónok is, a foglaló is java korbeli férfiak voltak. Nagy János uram alacsony zömök, bajszos ember, hosszú fekete fürtökkel, pörge kalappal, sötétkék dalmányban és nadrágban, magasszáru czizmában s kezében a bírói pálczával.

Ibrahim bég fekete ménen ült, zöld kaptánt és bő fehér bugyogót viselt, sötétpiros turbánja jól illett napbarnította arcához és dús fekete szakállához. Jónéven vette a hódolatot s kegyesen szállott:

— Hitetlen kutya! Allah véghetetlen irgalmának köszönheted, hogy a te és néped istentelen életének megkegyelmeztek. Én ezt a te nyomorult fészketed a felséges padisa nevében kilidzs (hüber) gyanánt elfoglalom. Nektek életeteket és szokásaitokat meg-

H i r e l e.

— **Báró Vay Miklós** főrendiház elnökének halála városunkban is nagy részvétet keltett. A gyászhir hallatára a ref. templom és ref. főgimnázium épületére kitéztek a gyászlobogót. A ref. templomban Verbay István ref. lelkész, gyász isteni tiszteletet tart.

— **Adakoztak.** A csurgói kath. templomra újabban Dezséffy N. 5 frt, Fejes Kálmán 10 frt, Gyurkovits Lajos 2 frt 80, Neivirt József 10 frt, Póznik Mátyásné 5 frt, Horváth Antal 5 frt, Voszáló Jani és Kati 5 frt, Lupeszbek István 5 frt, Henczler János 5 frt, Fleischer Flórián 5 frt, Kollár András és neje 10 frt, Herdi József 10 frt, Laipold Mihály 5 frt, Horváth József 10 frt, Bazsai István 5 frt, Pleheisz Antalné 5 frt, özv. Kollár Györgyné 5 frt, Csere József 10 frt, Kertész József 10 frt, Cserti György 5 frt, Mizerák István 8 frt, Domonkovies István 10 frt, ifj. Neivirth János 10 frt, Nagy Mihályné 5 frt, Prolik Mihály 5 frt, Gánczler Ignác 5 frt, Dácsék József 5 frt, Pelikán József 5 frt, Vári János, 10 frt, Vlaszók Venczelné 5 frt, Marek Tamás 10 frt, Neivirth Józsefné 5 frt, Pecziliusz Antal 10 frt, Kovács János 5 frt, Cserti György 5 frt, Zseger András 5 frt, Pucsök János 5 frt, Karnis József 5 frt, Schmidt Antal 10 frt, Fejfarek János 5 frt, Hegedüs György 5 frt, ifj. Brichta József 5 frt, Novák Istvánné 5 frt, Bazsánt Vencel 5 frt, Schlégl József 10 frt, Kovács István 10 frt, Gáspár Károly 5 frt, Rodek Márton 5 frt, Schreier Ferenc 5 frt, Pinter Márton 10 frt, Blaskó Mihály 5 frt, Gerócs József 10 frt, Nagy János tanító 10 frt, Novák Pál 10 frt, Tüke Ferencz 8 frt. Folytatjuk.

— **A ki Kossuth szobrára nem adakozik.** Van városunknak egy utcája, melyet lakosairól „eseh“ utcának hívnak. Ezeket a szlav eredetű s magyarosodni nem akaró cseheket, még nehaj prof Festetich György telepítette le s mint censualisoknak, házlyet és 1 hold földet adott, minnek fejében aztán bizonyos évi napszámot teljesítettek az urodalomnak. Muntegy 100 éve már, hogy köztünk laknak, s ennek daczára ma is izoláltan elnek s a város tősgyökeres magyarságába sehogy sem tudnak beolvadni. Epen olyan eseh ma is a sok, Spaecsek, Dacsék, Vanicsék, Holicsék utód, mint őseik voltak. A napokban történt, hogy egyik bugzó és hazafias érzelmű iparosunk, a Kossuth szoborra gyűjtendő a eseh utcába indult. Betért bizonyos Vanicsék Antal nevű bognár

hagyom. Nagy János te maradsz a bíró. Gondod legyen hogy a haráds (adó) pontosan behajtaszék, nehogy a defterdárrel (adószedő) gyűljék meg a bajod. Fizetsz minden fej után 50 oszporát (= 100 dénár = 4 frt) minden marha után 1 oszporát (8 kr.) A legkegyelmesebb padisah hozzátok való határtalan kegyelménél fogva az erdőn makkolt sertés után — Allah tőlem távoztasson minden rosszat — nem fizettek semmit, csak fűpénzt (otlak). A szarvasmarha és ló igába ha van, nem fizet semmit. Allah kegyelme határtalan! Fizettek tizedet minden neven, nevezendő gabonából, gyümölcsből, káposztából, lenből, kenderből, hagymából, kerti veteményekből, birkából, minden lisztből, és — Allah tőlem távoztasson minden gonoszt — szüret után a mustból is. Amig ez rendben lesz, addig Nagy János te bíró leszesz. Ha nem fizettek, 100 botot kapsz a talpadra. Megértted-e te istentelen gyaur?

— Igen is legkegyelmesebb uram, a fényes porta legfényesebb ábrázatu szolgálja!

Ezzel megtörtént a török foglalás. A csapatok szent jelvényük, a bogrács körül gyülekezve főzni kezdték a pörkölt rizst s mihelyt ez elkészült, kivették süvegjeik mellől a tokba tűzött fakanalat (mely a mai csákgombot helyettesítette) s elkezdtek falatozni. A török csapatoknál a század bográcsa volt az, mi mai nap a zászló. Utolsó csepp vérig kellett azt védelmezni.

mesterhez is, azon kéréssel, hogy legalább 10-20 fillerrel járuljon ő is a nemzet nagyhatalmójának emelendő szoborhoz. Vanicsek urnak sem kellett több, kitért belőle a cseh vér, rá rivalt a hazafias iparosra, elmondva, hogy ő bizony olyan embernek a ki a szlávokat tönkre akarta tenni, a ki nekik annyi bajt okozott egy krajczárt sem ad, s hogy Kossuth és a magyarság elleni dühét még jobban kifejezésre juttassa, kijelentette, hogy ő csak Szvatupluk szobrára ad, mert ez megérdemli. A megtámadott és hazafias érületében mélyen sértett iparos nem maradt adósa a dühöngő csehnek s megvetéssel távozott házából. Ajánljuk a közönség figyelmébe Vanicsek urat, a ki igen szívesen zsebre rakja a magyar pénzt de hogy hazafias czélra valamit adjon, azt nem tartja származásához méltó cselekedetnek.

— **Mai számunkban** kezdődő tárczánkra előre is felhívjuk olvasóink figyelmét, ez a lapunkban már közölt „Galambszívvél” rokon s szerző munkatársunk ebben is igen szép és érdekes képet nyújt közönségünk multjából.

— **Kund Béla** gyilkosait erősen nyomozzák. A csendőrség a legmesszebb menő intézkedéseket teszi meg, hogy a gyilkosokat előteremtse. A mint halljuk a szerencsétlen véget ért sportsmann fegyverét, a melyel a catastrofa napján, az erdőn járt, Háros-berényben a csendőrség már megtalálta. A fegyver már rövidre volt elvágva. Ez ideig azonban biztos adataink még nem lévén, értesülésünk későbbi megerősítésére vár.

— **Gyermek majális.** Az állami gyakorló iskola fiú és leány növendékei s a ref. elemi iskola növendékei e hó 17-én együttes kirándulást rendeztek, azonban kevés sikerrel, mert a mulatságot a hirtelen jött zivatar megzavarta.

— **Lopás.** A pünköszi vásáron Csire György nagy-martoni földműves érzékeny kárt szenvedett, mintegy 680 forintot tartalmazó pénzkészletét ismeretlen tettes ellopta. Csire a vásáron dolgát végezve 680 forintot tartalmazó erszényét a tarisznyájába téve, egy sátor alá ült, méhsört inni, s ez idő alatt, tarisznyáját valaki kicsatolta s erszényét a 680 forintot kiemelte. A sátor alatt többen ültek, köztük egy rovott előéletű cigányasszony is, a ki Csirevel éppen szemben foglalt helyet. Erős a gyanu, hogy a lopást ő követte el. A csendőrség az előnyomozást nyomban megejtette, azonban a gyanúsított cigányasszonynál nem talált semmit. Még a vásár napján estefele Mayerhofer József udvarán egy kukoricza kasban megtalálták Csire tárczáját, természetes üre-

sen. A nyomozás folyik, de kevés sikerrel. Nem valószínű hogy a tettest kézre kerítsék.

— **Időjárásunk** igen veszedelmessen kezd fellépni. Alig van nap, hogy erősebb zápor ne lenne. Az ég folytonosan fekete. Jéges felhőkkel van borítva. Naponként kapunk esőt bőven, mely apróbb jéggel van keverve. Pünköszt első napján valóságos felhőszakadás volt. A zápor jéggel vegyesen, majdnem 5 órán át ömlött oly elementáris erővel, hogy az összegyülemlett esővizet az árkok nem voltak képesek levezetni. Ilyen esőre legöregebb lakosaink sem emlékeznek. A város alatt folyó nagy árok nem volt elegendő a nagy mennyiségű víz befogadására, s az árok mellett 2 oldalt elterülő réteken a víz teljesen elborította. Nagyobb kár nem történt, a jégnek sincs veteményeinken valami nagyobb jelentőségű nyoma. Május hó 17-én 2-szer is volt jégesős zápor. Jólesz ha gazdáink igyekeznek a jég ellen idejekorán biztosítani, mert a mint időjárásunkból látszik, biztos kilátásunk lehet, hogy a nyár folyamán aligha kerüljük ki a nagyobb jégverést.

— **A pünköszt kedjén tartott országos vásár** óriási nagy volt. Ily sikerült vásárra nem is emlékezünk. Rendkívüli nagy mennyiségű ló és szarvasmarhát vettek meg az ide érkezett vidéki kereskedők, különösen a szarvasmarhát keresték s igen jó áron fizették.

— **A Dráva áradása,** az óriási esőzések miatt a Dráva teljesen kiáradt, Zákány alatt a partok tetejéig nőtt fel, a rohanó ár, azonban kinem öntött sehoh. Tartani lehet, hogy ismételt nagyobb esőzés esetén nem fog medrében elferni.

— **Molnár Krumpis György** notarius csavargót, a ki több rendbeli lopás és betöréssel van vádolva, a csendőrség elfogta hárosban. Erős a gyanu, hogy a csavargó Kund Béla meggyilkolásában is részes volt.

— **Vetéseink állása** a legnagyobb reményekre jogosítja gazdáinkat. A folytonos esőzések daczára gyönyörűek gabonánk az egész járás területén. Szóval ha az időjárásban valami változás nem áll elő, avagy a naponként fenyegető jég nagyobb kárt nem tesz, oly aratásnak nézünk eleibe, a minő már régóta nem volt.

— **Zsebmetsző elfogatása.** Az iháros-berényi pünkösdi országos vásáron ép akkor fogták el Banya János felsőháti lakost, midőn az egyik vásáros ember tarisznyájából pénzt akart kiemelni, mit is az észrevéve a vásáros nép segítségével befogta s a csendőrségnek adta át. Igen valószínű, hogy az itteni vásáron történt lopásban is ez lesz a ludas.

— **„A Balaton áldozatai.”** Pünköszt első napján Keszthelyen balatoni szerencsétlenség történt, melynek két emberélet esett áldozatul. Tagányi Barna nagykanizsai honvédszázados, Hegel Viktor keszthelyi adó-tiszt és Volák Gyula önkéntes esti 8 órakor csónakba ültek és elindultak végzetes utjukra, honnét nagy küzdelmek után csak Volák tért élve vissza. A szerencsétlenség híre nagy izgatottságot keltett, mert a szerencsétlenség egyik áldozata Tagányi százados közszeretetének örvendő tiszt volt, Hegel pedig rokonságban áll több nagykanizsai előkelő családdal.

Helyi piaczi árak: Buza 6.00—6.20
Rozs 4.60—4.80, Tengeri 4.70—4.80, Árpa 4.50—5.50, Csinquantin 4.60—4.80, Bükköny 7.00—7.50, Feherbab 4.80—5.00, Tarkabab 3.60—3.80, Zab 6.60—6.70.

C s a r n o k.

A balsors kegyeltje.

Irta: SZOLÁR ELEK.

Ha a szerencsének vannak kegyeltjei, miért ne lehetnének a balsorsnak is. Nehogy azonban valaki vitatkozást kezdjen velem ezen théma felett, sietek magamat, mint a balsors kegyeltjét bemutatni. Neve Pécly (nem a Pécs, hanem a pech szóból leszarmaztatva) Romuáld, egyebekben nyugálománya helyezett állami hivatalnok vagyok.

A balsors következetes boszantással üldöz születésem óta. Anyámtól tudom, hogy születésem napján a bábát a harmadik községből kellett haza hozni, a hol lakodalomban volt a semmire való. De meg is bünhődött, mert a főtt tyukhus mellől ragadta el Ferkó kocsisunk.

Egy hónapos koromban a horgolt rekkedliből sikerült teljesen kinőnnöm. A szép mintájú, piros szalagos főkötő megtermett fejemnek esucespontjára szalad fel, ha jó vagy rossz kedvemben iskolázatlan hangommal bele sivitottam a nagy mindenségbe. Szegény jó keresztanyám majd a Tiszába ölte magát (szerencsére a Dráva mellett lakunk) a miért egy tuczat rekkedlit és két tuczat fejkötőt egészen újból kellett meghorgolnia. Édes anyámnak azonban sikerült keresztanyámat azzal a kijelentéssel megvigasztalni, hogy a három tuczat hánngedli teljesen rám illő.

Midőn fel éves lehettem, abban az időben hozták divatba nagy pechemre mi fe-

Mire az éj ráborult Csurgóra, a török hódoltság egy szép birtokkal gyarapodott.

II.

Tíz év mult el Csurgó fölött a török foglalás kezdete óta. Tetemesen megváltozott ez idő alatt minden. A templariusok és Johanniták által jó karban tartott templom-épületek és várfalak már Török Bálint idejében részint az idő vasfoga, részint a Zrinyi Miklóssal vívott áldatlan harcok miatt sokat szenvedtek, most meg már határozott pusztulásnak indultak. A templom, melyet a protestáns Török Bálint ékességeitől különben is megfosztott, most befalazott ablakokkal magtáru szolgált az alaj-bégnék (hűbéres alkaptány), kit a nép közönségesen olaj-bégnék nevezett. Ez még mindig az ember-séges Ibrahim volt. A régi kolostor katonai laktanyává lett, a gazdasági épületek, amennyiben használhatók voltak, megmaradtak rendeltetésüknek. A Máriáskutnál török katonák mosakodtak, fürödtek és mosták ruháikat. A templariusok által beültetett szőlők, melyeknek termése Mátyás király idejében még a pesti piaczon is megfordult*, hitetlen (t. i. magyar) jobbágyoknak voltak bérbe adva, s paraszt szokás szerint a kihalt rész soha sem pótoltatott többé. A nemes bur-

*) A pesti piaczon igen keresettek voltak a baranyai és somogyi borok. Történelmi tény.

gundi tőkéket hitvány fajok váltották föl, amilyent éppen a komám uram meg a sógor uram adhatott. A halastó félig elposványosodott. Elszaporodott benne a harscsa és csuka, ezek lassankint kiölték a többi halat, csak a csik élte világát a sekély iszapos vizekben.

De új építkezés is történt ez idő alatt. Az olajbég a község közepén bugyogó forrást bolgár munkásokkal megásatta, márvány medenczébe eresztette, ebből lett a basakutja (ma paskut).

Itt kezdődött egy csinos kert, melynek nyugati végében (a mai Somsich-utczára nézve) állott egy csinos faépület cseréppel fedve, a bég lakóháza. Az ellenkező oldalon, fent a mai kis-utczában lakott Nagy János bíró uram sövényfalas sározott nádfelelű házában, melynek tornáczát kemény fából faragott oszlopok ékesíték czifra faragványokkal és mindenféle fantastikus állatfejekkel.

A kath. hívek lelki szükségleteiről hébe-korba gondoskodott egy següdsi barát, ki Següsd elfoglalása után hontalan bujdosóvá lett, s leginkább a szentiai berekben húzta meg magát. A szentiaiak ugyanis a török duláskor elhagyták erdőkoszoruzta falujokat, a templom harangját egy kutba dobták, s a berekben építék föl szállásaikat — a mai Szentát. Kálvin követői, kik tiszteletes Sánta Márton, előbb gyulaféhvári kano-

nok, utóbb kálmán-csehi (kálmáncsai) prédikátor működése folytán igen elszaporodtak, a szt.-királyi templomot foglalták el, mely fából való volt, még ősidőkben szt. István király nevével elnevezve, s az ősrégi kath. plébánia ezzel megszűnt.*)

Ibrahim bég, hogy valamit Csurgónak, mint határvárnak erősítésére is tegyen, a romladozott várfalakat (k. b. a mai majör kerítése) földdel meghordatta és sövényekkel megerősítette, azonkívül a mai Ó-város közepét, a nagyároktól föl a kis-utczai kertek aljáig palánkkal beszegette.

A határvárakban lakó janicsároknak meg lévén engedve a nősülés, a csurgói janicsárok megházasodtak és kisebb birtokokat (ziamet) kaptak hűbérbe. A vénebbek (szubasik = k. b. a mai őrmester fogalmával) gazdálkodtak a mai N.-Martonban, Alsokon, Porrogon, Csenteiben. Odább éjszakra Szt.-Pál, Berény, Remet-Szt.-Péter, Pád, Dench Vrászló, Fakosd (ma pusztá) már mind a kanizsai uradalomhoz tartoztak, melyet Nádasdy Tamás Szigetvár elestével, nem akarván egy határszéli birtokkal vesződni s miatta folyton harcban állani, a királyi kincstárral más birtokért becsereált. (Sárvári uradalom.) (Folyt. köv.)

Bárany Gyula.

*) Szent Királyon, Berényben, Inkén, Kákonnyán, Balháson, Nagy-Barátiban (ma pusztá Szob mellett) a kath. plébániák teljesen megszűntek.

lénk az üveg-dadát, t. i. a czuczlit. Meg kellett válnom jó anyám emlőitől. (Állítólag azért, mert nagyon kíméletlen és rettenetes falánk voltam.) Jogos méltatlankodásban és bosszúságomban mi telhetett tőlem más, minthogy alaposan leszoptam magamat, aztán pedig az úres üveget a falhoz teremtettem.

Epen három éves voltam, midőn megnyitott nálunk az ovoda és a tarka rétről virágos kertből meg a fehér bárány mellől ovodistának verbuváltak be, hogy Pósa bácsiból szavaltassanak velem verseket tarka rétről, virágos kertről meg fehér báránycákról. A balsors következetesen velem tartott.

Hat éves koromban szerencsétlenségemre a tankötelesekhez soroztak be, azért mondom szerencsétlenségemre, mert épen ebben az évben lett az iskolánkba behozva az ütenyírás. Jó emlékü tanítóm, a ki — melleleg legyen mondva — nagyon verekedő természetű volt, iparkodott is, hogy minél alaposabban belem verje az ütenyrendszert. Azt azonban ma napig sem tudom felfogni, hogy mi köze volt a nadrágnak az ütenyíráshoz.

Bagoly-diák koromtól a maturusig a legnagyobb következetességgel a legkíméletlenebbül incselkedett velem a balsors. Ha jól elkészültem, tanúraim soha sem hívtak fel felelni, hanem ha véletlenül valamiféle lakodalom, komavendégseg vagy disznótor lezckém megtanulásában akadályozott, mérget vehettem rá, hogy felhívják felelésre. — Apámnak hat ökre. (ezeknek az ára ment rá taníttatásomra) két osztály megrepetálása mellett végre is kiluzott szerencsésen az utolsó vizsgából: a maturusból. Eljutottam tehát elvégre is odáig, hogy semmi lettem, a miből még valami is lehet.

Az egyetemre nem kíváncsoztam, mert bizonyos, hogy apámnak hat tehene és negy lova is a hat ökör után indult volna. A középiskolában átelt izgalom és megerőltetett bukási fáradságok után egy évig a szülői háznál pihentem. Ez idő alatt szorgalmasan olvastam a különböző hivatalos, felhivatalos és nem hivatalos lapokban a pályázati hirdetményeket.

Azonban a balsors még mindig hűségesen követett. A nagy szárazság folytán új vízi biztosítási állásokat nem szerveztek, sőt a még élő vízi biztosok kihaltával a régebbi állások beszüntetése is várható volt. — A phylloxerának pedig (bormegiszszsa voltannál fogva) oly nagy ellensége voltam, hogy gondolatnak is borzasztó volt phylloxera-biztossá lennem. A kataszteri becselő-biztosítási állások berekedtek, mivel a helyszínelést épen az előző évben végezték be.

Jövöm feletti kétségbe-esésem már odáig ragadt, hogy szándékom volt jegyzőnket megkérni, miként csapja el a kisbirót, a postást, a halottkémét, a baktort, a gonosz-baktort, a koldusbirót, a sirásót, a bábát és kezbesítőt, és én majd ezekhez megszerezve a harangozó és dékányi hivatalokat, valahogy csak eléldegelek az összifetéshől, midőn a hivatalos lapban évi 600 frt fizetéssel javadalmazott apácza-gyaponez-biztosítási állás betöltésére vonatkozó hirdetmenyre bukkantam.

Örömöm szerfelett nagy volt. Nem cseréltem volna még a jegyzőnkkel sem, a ki nek pedig 625 frt az évi fizetése. Boldogságom annyira elbizakodottá tett, miként teljesen megfeledkeztem arról, hogy a balsors kegyeltje vagyok s így könnyen megtörténhetik, hogy ki sem neveznek a fontos jellegű apácza-gyaponez-biztosítási állásra.

Kérvényemet jegyzőnkkel megiratván teljesen felszerelve sajátkezűleg postára küldöttem.

Két hét múlva megjött a kinevezésem és egy felhívás, hogy azonnal utazzam el Akáczás-Uj-Szállásra és vegyem át az ott elterülő akácza-erdő feletti örökösödést; előzőleg azonban jelentkezsem a megye főispánjánál, a ki előtt örök gyűlöletet kell esküdnom az apácza-gyaponez és annak minden néven nevezendő rokonai ellen.

Apám — a feletti örömeben — hogy ember, hozzá még tekintelve, állami ember

válik belőlem, egy tehent és két borjúját, — a Fülgláb Aron segítségével — a bugyellárisomba bele szoritotta.

A hivatalos eskü letévése után kiutaztam Akáczás-Uj-Szállásra apácza-gyaponezot lesni. Ekkor már a nagy területen fekvő akáczás nagy része el volt pusztulva.

Akáczás-Uj-Szállás nagyon eleven falucska a Tisza partján. Elevenné teszik pedig hamis alföldi menyecskei és devajkódó gyönyörű szép leányai. Így tehát nagyon érthető, hogy én bizon nem az apácza-gyaponezot lestem, hanem a csókra termett ajku öz termetű Mariskánál, Juliskánál kerestem és találtam szórakozást.

Pompás jó dolgom volt. Fizetésemet havonként helyembe küldtek. Dolgom abból állott, hogy minden heten egyszer statisztikát csináltam az apácza-gyaponezok által elkövetett pusztításról. Igaz, hogy kötelességemné tétetett, miszerint oly szer után kutassak, melytől az apácza-gyaponezok elvesznek; de miután ezek után eltem, én bizon nem igen törtem-martam magamat utána.

Ily körülmények között, ha másért nem unalmam elűzése végett is szórakozást kellett keresnem Mariskánál, Juliskánál, meg a többi szepeknél, az apák és ferjek nem nagy örömeire.

Már fél évet töltök el Akáczás-Uj-Szálláson, midőn felettes hatóságom felhívott, hogy adjam be írásban tapasztalataimat az apácza-gyaponez tovaferjedésének irányáról és közöljem azon szemnek chemiai alkátrészeit, melytől az apácza-gyaponezok biztosan jobb létre szenderülnek. Egészen meg voltam lova! A balsors — fél évi pihenés után — ujólag rám ehült.

Tanácskozást tartva magammal először is kitént, hogy én fél évi itt létem ideje alatt egyetlen egy apácza-gyaponezot sem láttam s így azt sem tudhatom, hogy azok mely irányban szoktak sétálni. Másodszor pedig sajnosan kellett beismernem, hogy én semmiféle apácza-gyaponez-mérget fel nem találtam.

Midőn pedig láttam, hogy oda fent nagyon kíváncsiak válaszmra (mert már harmadszor sürgettek meg), akkor azt a jelentést tettem, hogy az apácza-gyaponezok éjjel és nappal, továbbá északi, déli, keleti és nyugati irányban terjednek. Az apácza-gyaponezoknak kiirtása pedig legcélszerűbben úgy eszközölhető, ha az apácza-gyaponezok akácza-fákat petróliummal befecskendezzük és meggyújtjuk. Biztos voltam benne, hogy jelentésem elolvasása után állásomtól felüggesz-tenek.

Lehetetlenség lett volna ez időben észre nem vennem, hogy az akáczás-uj-szállási apák és ferjek szintén feleletre akarnak felhívni az általam elkövetett szívdiadalokért. Mivel pedig jól tudtam, hogy ha ők függesz-tenek fel, hát az az egészségemnek nagyon könnyen megárthatna ezen az akáczfával telített vidéken, én tehát egy szép koromsetét ejjelen Akáczás-Uj-Szállásról bucsuzás nélkül elpárologtam.

Most ismét itthon vagyok Dráva-Ó-Hidán s várom az államosítás nagy eszméjének megvalósulását, mely talán nekem is juttat egy tiszteletbeli, fizetés nélküli, ideiglenes, kerületi kir. adóvégrehajtó gyakornok jelölti állomást.

A milyen nagy pechem van, még el is nyerhetem.

Szerkesztői üzenetek:

— Sz. E. Marczali. Mi hír ottan, rég halgatunk már!
— B. J. — A lantost üdvözöljük, de az ígért prózát is várjuk. Üdvözllet!

Kiadó laptulajdonos:

V á g ó Gyula.

Hirdetések:

Pályázat hirdettetik.

Építési terv és költségvetés készítésére egy I. emeletes főgimnáziumi épülethez, mely a b. somogyi ev. ref. egyházmegye határozata alapján Somogy-Csurgon az újvárosi temetővel átellenes fensíkon, hosszára nézve észak-déli irányban, mely irány azonban jelentékenyen nyugotra hajlik, lesz építendő.

Pályázótól kívánatik, hogy a un. vall. és közokt. miniszterium által 6125-1892. sz. a. kiadott utmutatás szem előtt tartásával az alábbi építési programhoz alkalmazkodva, 1: 200 léptékben, számításiakkal hetvenezer frtot lehetőleg tul nem haladva, készítsenek:

- három alaprajzot;
- egy metszetet;
- két homlokrajzot, vagy esetleg, ha tervük szerint több lesz a homlokzat kettőnél, annak megfelelő számban;
- részleges költségvetést;
- építési leírást.

Pályadíj a legjobb pályaműre 400, az ehhez legközelebb állóra 300 frt tüzetik ki; e díjak azonban csak abszolút becsü s oly műveknek adtnak ki, melyek költségvetését is reális alapokon nyugvónak fogja találni a gimn. igazg. tanács.

A nyertes pályaművek az építendő egyházmegye tulajdonává válnak s ugy egyiknek, mint a másiknak szerzője kötelezhető az építésnek műve szerinti elvalalására.

A pályaművek a lepecsetelt jelígg levelekkel együtt folyó évi július 10-ig adandók be alulírotthoz később érkezők nem fognak figyelembe vétetni.

Pályázónak érdekükben áll, hogy előzetesen megtekintsék az építkezési terv s a helyi viszonyok felől maguknak tájékozást szerezzenek, mit könnyen tehetnek, lévén Somogy-Csurgo vasuti állomáshely.

Somogy-Csurgo, 1894. május 7.

Verbay István

a gimn. ig. tanácsának elnöke.

Építkezési program.

Az épület oly erős és szolid legyen, hogy ha idő folytán kívánatosá válik rá egy újabb emeletet állítani, azt is egész biztossággal megírja.

A termek belső szélessége 6.5 m., az épület hosszában haladó folyosóé 2.6 m. legyen s a következő helyiségek legyenek az épületben:

- 5 tanterem 72 □ m.,
5 tanterem 48 □ m.,
- rajzterem 60 tanulóra 120 □ m.,
- plúsciai terem 72 □ m.,
chemiai terem 40 □ m.,
1 közös előadó terem 72 □ m.,
1 természetrajzi terem 72 □ m.,
- egy tanári terem egyuttal kézi könyvtár 72 □ m.,
- igazgatói iroda 48 □ m.,
- ifjúsági könyvtár 72 □ m.,
egy nagyobb könyvtár s ezzel összeköttetésben egy kis olvasó szoba 80 s 24 □ m.,
- történet-phil. muzeum 50 □ m.,
- ének és zeneterem 80 □ m.,
- ifjúsági segélyegylet helyisége 24 □ m.,
- kellő nagyságu és berendezésű igazgatói lakás a földszinten, 4 család, 1 cseléd-szobával, egy konyha és egy élelcamrával,
- két, a tanhelyiségektől lehetőleg elkülönített szolgálakás, mindegyik 24 □ m. szobával s ugyanakkora konyhával szintén a földszinten. E szolgálakások, kivált az egyik a pinczehelyiségebe tervezhetők,
- closetek megfelelő számban a főépületen kívül, de ahhoz lehetőleg közel tervezendők,
- tornacsarnok külön épületben 206 □ m., mellette egy tanári szoba 24 □ m., megjelgyeztetik, hogy a torna-csarnoknak diszterem helyett is kell szolgálnia,
- pince, minél nagyobb, benne egy az igazgató lakosztályához tartozó s lehetőleg külön bejáratú biró rekesztékkel.

Tóth Béla

szerzőtől 4 drb. eredeti népdal

„Somogyi hangok“

czimmel kapható 1 frt előleges beküldése mellett portómentesen

V á g ó Gyulánál

Csurgon